

SPREMEMBE IN DOPOLNITVE UČBENIKA ZA ZAVAROVALNE ZASTOPNIKE IN POSREDNIKE, SEPTEMBER 2014

1. DEL: ZAVAROVALNE, ETIČNE IN PRAVNE OSNOVE

- str. 9 do vključno 30, poglavji 1.1 Osnovni zavarovalni in pozavarovalni pojmi ter 1.2 Zavarovalni trg: besedilo obeh poglavij se v celoti nadomesti z besedilom, ki je Priloga I tega dokumenta;
- str. 88, sedmi odstavek: besedilo »Izključitveni primeri« se nadomesti z besedilom »Primeri izključitev kritja«
- str. 88, primer: besedilu »(Zavarovanec dolga leta vplačuje rentno zavarovanje in tik pred potekom zavarovalne dobe umre ali pri primeru požarnega zavarovanja hiša zgori drugi dan po začetku zavarovanja« se doda besedilo »in nastopi dolžnost plačila zavarovalnine zavarovalnice).«
- str. 89, osmi odstavek (oziroma deveti, če štejemo primer na tej strani kot odstavek): besedilo »Premija se plačuje v dogovorjenih rokih;« se nadomesti z besedilom »Premija se pa lahko plačuje tudi pozneje – v dogovorjenih rokih;«, besedilo »V primeru slednjega mora zavarovalnica (če premija pozneje ni plačana)« se nadomesti z besedilom »V primeru slednjega mora zavarovalnica, ko premija pozneje ni plačana«, besedilo »V tem primeru je zavarovalnica dolžna plačati zavarovalnino ali odškodnino za primere od 24. ure po plačani premiji

in zamudne obresti.« pa se nadomesti z besedilom »V tem primeru je zavarovalnica dolžna plačati zavarovalnino ali odškodnino za primere od 24. ure po plačani premiji in zamudnih obresti.«

- str. 89, zgornjemu (osmemu oziroma devetemu) odstavku sledi nov odstavek, ki se glasi: »Določba 937. člena OZ nudi strankama že ob sklenitvi izbiro posledice, ko premija ni plačana ob sklenitvi pogodbe. Vendar se v praksi zgodi, da zavarovalnica želi ohraniti zavarovalno pogodbo, »grozi« zavarovancu s prenehanjem pogodbe, pa ne izpelje v zakonu predpisanega opominjevalnega postopka. Ker je določba 937. člena stroga glede načina opominjanja, je sodna praksa zavzela stališče, da če ni ustreznega postopka z opominom, zavarovalno kritje še vedno teče do prenehanja pogodbe.«
- str. 91, tretji odstavek: besedilu »Zavarovalna pogodba je sklenjena, ko pogodbenika podpišeta zavarovalno polico ali potrdilo o kritju (1. odstavek 925. člena OZ).« se doda besedilo »V tem poglavju obravnavamo pojem »sklenitev zavarovalne pogodbe«. Pojem »pričetek teka zavarovalnega kritja« pa je v učbeniku v poglavju o zavarovalni polici.«
- str. 91, peti odstavek: besedilu »Gre za t.i. kontrahirno dolžnost zavarovalnice.« se doda besedilo »(dolžnost sklepanja pogodb).«
- str. 96, drugi odstavek: besedilu odstavka »Nova določba 937. člena OZ pa govori o prenehanju obveznosti zavarovalnice (ne več o prenehanju pogodbe), da izplača v pogodbi dogovorjeno obveznost, če zavarovalec ne plača zapadle premije po preteku 30 dni od vročitve obvestila o zapadlosti premije (937. člen OZ).« se doda besedilo »Šele ko zavarovalnica v primeru neplačila premije po določenem roku izpelje opominjevalni postopek z grožnjo razdrtja pogodbe, jo lahko enostransko razdre.«
- str. 96, peti odstavek: besedilu odstavka »ZZavar ali kateri drugi predpis ne definira pojma pozavarovalne pogodbe (kot npr. OZ definira zavarovalno pogodbo). V določbi 5. točke 2. člena je le opredeljen pojem pozavarovanja kot zavarovanje presežkov nad stopnjo lastnega izravnovanja nevarnosti ene zavarovalnice pri drugi zavarovalnici.« se data vejica in besedilo »registrirani za aktivna pozavarovanja.«

2. DEL: PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA

- str. 61, spremenijo se podatki tabele 3: Delež zavarovanj AO in AK v portfeljih slovenskih zavarovalnic:

ZAVAROVALNICA	DELEŽ V PORTFELJU ZAVAROVALNICE (V %)	
	AO	AK
ADRIATIC SLOVENICA Zavarovalna družba, d. d.	13,30	11,54
GRAWE Zavarovalnica, d. d.	7,27	5,21
Zavarovalnica Maribor, d. d.	18,3	20,61
Zavarovalnica Tilia, d. d.	26,56	29,42
Zavarovalnica Triglav, d. d.	15,54	16,39
GENERALI Zavarovalnica, d. d.	20,53	17,71
ERGO zavarovalnica, podružnica v Sloveniji	23,34	28,66
Allianz zavarovalnica, podružnica Ljubljana	0,01	0,02

Vir: Statistični zavarovalniški bilten, Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, 2015

- str. 62, sedmi odstavek: besedilo odstavka »V Republiki Sloveniji je bilo konec maja 2014 registriranih kar 1.404.896 motornih vozil, od tega 1.075.235 osebnih, 90.607 tovornih in vlečnih, 48.184 motornih koles, 40.124 koles z motorjem (mopedov) in 2.491 avtobusov (Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, 31. 5. 2014).« se spremeni tako, da se glasi »V Republiki Sloveniji je bilo konec julija 2015 registriranih kar 1.433.409 motornih in priklopnih vozil, od tega 1.086.736 osebnih, 95.751 tovornih in vlečnih, 52.035 motornih koles, 41.332 koles z motorjem (mopedov) in 2.596 avtobusov (Ministrstvo za infrastrukturo in prostor, 31. 7. 2015).«
- str. 83, literatura št. 1: letnica »2014« se nadomesti z letnico »2015«

- str. 84, vir št. 27: besedilo »Evidenca registriranih motornih vozil (MVRV02), Ministrstvo za infrastrukturo in prostor Republike Slovenije, 31. 5. 2014,
http://mzip.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/evidence_motornih_vozil_in_vozniskih_dovoljenj/statistichni_podatki_s_podrocja_pro_meta/leto_2014/« se nadomesti z besedilom »Evidenca registriranih vozil v RS (MVRV02), Ministrstvo za infrastrukturo in prostor Republike Slovenije, 31. 7. 2015,
http://mzip.gov.si/si/delovna_podrocja/promet/evidence_motornih_vozil_in_vozniskih_dovoljenj/statistichni_podatki_s_podrocja_pro_meta/leto_2015/«

3. DEL: OSEBNA ZAVAROVANJA

- stran 120, na koncu zadnjega odstavka se črta navednica, nato se v novi vrstici doda naslednje besedilo:

»Vpogled v podatke o svojem zdravstvenem zavarovanju

ZZZS v sodelovanju z zavarovalnicami, ki izvajajo dopolnilno prostovoljno zdravstveno zavarovanje, omogoča dva enostavna načina preverjanja ključnih podatkov o zdravstvenem zavarovanju – na svetovnem spletu in s poslanim SMS sporočilom. Tako sta omogočena vpogled v urejenost obveznega zdravstvenega zavarovanja in urejenost dopolnilnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja.

Na spletni strani <https://zavarovanec.zzzs.si> so dostopne tudi druge informacije in storitve: naročilo listin za tujino (EKZZ in konvencijsko potrdilo) in vpogled v lastne podatke (o osebi, o obveznem zdravstvenem zavarovanju in zavezancu za prispevek, o statusu dopolnilnega prostovoljnega zdravstvenega zavarovanja, o listinah za tujino, o opravljenih zdravstvenih storitvah, o izdanih zdravilih na recept, o prejetih medicinskih pripomočkih in o izbranih osebnih zdravnikih).

Od septembra 2015 lahko zavarovane osebe na spletnem portalu ZZZS pridobijo podatke o izdatkih, ki jih je za njihove zdravstvene storitve plačalo obvezno in dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Prikazani so izdatki, ki so bili plačani za zdravstvene storitve izvedene v Sloveniji – celotna vrednost izdatka in del iz naslova OZZ. Izdatki so prikazani po letih z začetkom 1. 1. 2013.

Podatki o zdravstvenem zavarovanju so občutljivi osebni podatki, zato je dostop do njih mogoč le na podlagi predpisane elektronske identifikacije s kvalificiranim digitalnim potrdilom za fizične osebe. Podrobna navodila in pojasnila so zapisana na spletni strani ZZZS.«

- stran 128, za četrtem odstavkom se doda nov odstavek z besedilom:
»Dolgotrajna finančna, gospodarska in družbena kriza, pričeta v letu 2008, je znatno poslabšala premoženjski položaj večjega števila oseb v Sloveniji, tako da je zanje postalo plačilo mesečne premije dopolnilnega zavarovanja finančno breme, ki ga nekateri ne prenesejo več. Ob rednih gospodinjstvih stroških (elektrika ipd.) in stroških bančnih storitev je Vlada Republike Slovenije tudi premijo za dopolnilno zdravstveno zavarovanje uvrstila na seznam dolgov fizičnih oseb, ki so predmet leta 2015 sprejetega Zakona o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov (ZPIUOD). Na temelju omenjenega zakona je bil pripravljen pisni sporazum o izvedbi odpusta dolga, ki so ga kot upniki z

Vlado Republike Slovenije sklenile tudi vse zavarovalnice, ki izvajajo dopolnilno zdravstveno zavarovanje. Zakon je določil, kaj predstavlja dolg, ki je predmet odpusta, in pogoje, ki jih mora izpolnjevati dolžnik, da je odpisani dolg deležen posebne davčne obravnave.«

- stran 128, v prvem stavku zadnjega odstavka se število »2013« nadomesti s številom »2014« in odstotni delež »97 %« z odstotnim deležem »98 %«
- stran 130, v petem odstavku se odstotni delež »6,5 %« nadomesti z odstotnim deležem »8,5 %«
- stran 132, v seznamu »LITERATURA« se v točki »8.« številka »2011« nadomesti s številko »2015«, pika se nadomesti s podpičjem
- stran 132, v seznamu »LITERATURA« se na koncu seznama doda nova točka: »9. ZZZS; Zloženka – Podatke o svojem zdravstvenem zavarovanju preverite na spletu ali z mobilnim telefonom, ZZZS, 2015.«
- stran 132, v seznamu »VIRI« se v točki »16.« na koncu stavka pika nadomesti s podpičjem, za to točko se dodata naslednji točki:
»17. Zakon o pogojih za izvedbo ukrepa odpusta dolgov (ZPIUOD), (Ur. l. RS, št. 57/2015);
18. Zakon za uravnoteženje javnih financ (ZUJF), (Ur. l. RS, št. 40/2012 in dalje).«.

4. DEL: ZNANJA ZA POSLE ZAVAROVALNEGA POSREDOVANJA

- str. 27, četrti odstavek: besedilo odstavka »Ker je večina določb OZ in ZZavar o zavarovalni pogodbi zavezujočih (kogentnih) in jih s pogodbo ni mogoče izključiti, mora posrednik v dvomu priskrbeti točne pravne podatke, da ne bi stranki svetoval nestrokovno, saj bi bila pogodba sicer nična.« se nadomesti z besedilom »Ker je večina določb OZ in ZZavar o zavarovalni pogodbi zavezujočih (kogentnih) in jih s pogodbo ni mogoče izključiti (**razen, ko so v korist zavarovanca**), mora posrednik v dvomu priskrbeti točne **pravno pomembne** podatke, da ne bi stranki svetoval nestrokovno, saj bi bila pogodba sicer nična.«
- str. 31, tretji odstavek: besedilo odstavka »Zavarovalna pogodba je urejena pretežno v Obligacijskem zakoniku. Vendar so nekatera zavarovanja (pretežno to velja za transportna zavarovanja) izključena iz posebnega dela OZ (923. člen OZ). To velja za plovno zavarovanje (ter za zavarovanja, glede katerih se uporabljajo pravila o plovbnem zavarovanju), zavarovanje terjatev in pozavarovalna razmerja. Vendar so posebni predpisi v celoti ali delno uredili zavarovalno pogodbo tudi za nekatera druga zavarovanja.« se nadomesti z besedilom »Zavarovalna pogodba je urejena pretežno v Obligacijskem zakoniku. Vendar so nekatera zavarovanja (pretežno to velja za transportna zavarovanja) izključena iz posebnega dela OZ (923. člen OZ). To velja **tudi** za plovno zavarovanje (ter za zavarovanja, glede katerih se uporabljajo pravila o plovbnem zavarovanju), zavarovanje terjatev in pozavarovalna razmerja. Vendar so posebni predpisi v celoti ali delno uredili zavarovalno pogodbo tudi za nekatera druga zavarovanja. **Pri tem imamo v mislih zavarovanje letal, zavarovanje odgovornosti letalskega prevoznika in zavarovanje jedrske škode.**«
- str. 32, zadnji odstavek: besedilu odstavka se doda besedilo: »Pri nas večina zavarovalnic išče pozavarovatelja.«
- str. 33, tretji odstavek: besedilu odstavka se doda besedilo: »Tako bo sodišče pri razlagi konkretne pozavarovalne pogodbe uporabilo splošni del OZ oz. splošni del tistega civilnopravnega zakonika, ki bo v konkretni zadevi relevantno pravo.«
- str. 33, peti odstavek: besedilu odstavka se doda besedilo: »To je Direktiva 2009/138/ES o začetku opravljanja dejavnosti zavarovanja in pozavarovanja (Solventnost II). Direktiva sicer velja že od 30. 6. 2013, a uveljavitev je določena za 1. 1. 2016. Zato je v pripravi novi Zakon o zavarovalništvu.«

- str. 33: odebeleni tisk »Ni subrogacije pri pozavarovanju:« se nadomesti z besedilom »Ni subrogacije (vstopa zavarovalnice v položaj zavarovanca po izplačilu škode) pri pozavarovanju:«

PRILOGA I: 1. DEL: ZAVAROVALNE, ETIČNE IN PRAVNE OSNOVE, poglavji 1.1 Osnovni zavarovalni in pozavarovalni pojmi ter 1.2 Zavarovalni trg

1.1 OSNOVNI ZAVAROVALNI IN POZAVAROVALNI POJMI

Avtor: dr. Danijel Starman

1.1.1 Opredelitev in naloge zavarovanja

1.1.2 Opredelitev, oblike in načini pozavarovanja

1.1.3 Razvrščanje zavarovanj

Učni cilj:

Slušatelj bo znal utemeljiti opredelitev zavarovanja, naštetih temeljne funkcije zavarovanja, pojasniti razloge za oblikovanje zavarovalno-tehničnih rezervacij, opisati pojem pozavarovanja, njegove načine in oblike. Sposoben bo prepoznati vse zavarovalne skupine in vrste, ki jih določa zakon, ter opisati načine zavarovanj na zavarovalno vsoto in zavarovanj na stvarno vrednost.

Človeka in njegovo skupnost so skozi vso zgodovino ogrožale različne nevarnosti. Ljudje so se zato organizirali v skupnosti in tveganje razdelili na več subjektov, ki so skupaj prevzeli posledice uresničitve posameznih nevarnosti. V vzajemnosti in solidarnosti subjektov, ki so povezani v t. i. rizični skupnosti, je bistvo zavarovanja. V takšni rizični skupnosti se je polagoma pojavil posrednik (zavarovalnica), ki je zbiral sredstva, jih nalagal in oplajal ter izplačeval članom skupnosti, ki jih je doletela nesreča. Nastala je organizirana dejavnost zavarovanja.

1.1.1 OPREDELITEV IN NALOGE ZAVAROVANJA

Najpogostejša in najkrajša je opredelitev zavarovanja, v kateri dr. Boncelj pravi, da je »zavarovanje povezovanje nevarnostnih objektov zaradi izravnavanja nevarnosti.« Opredelitev je razširil v misel: »Zavarovanje je gospodarska institucija ustvarjanja gospodarske varnosti z združevanjem različnih objektov zaradi izravnavanja nevarnosti«. (Boncelj, 1983) Glavne sestavine takšne opredelitve zavarovanja so:

- gospodarska institucija,
- gospodarska varnost,

- združevanje rizičnih objektov,
- izravnavanje nevarnosti.

Temeljne naloge zavarovanja so:

- odstranjevanje motenj v ekonomskem delovanju gospodarskih celic,
- preventivna in represivna dejavnost,
- vlaganje v tehnične sklade.

Prva funkcija je najpomembnejša, zlasti preventivno (zaščitno) in represivno funkcijo pa lahko v narodnem gospodarstvu opravljajo tudi druge institucije.

Osnovne prvine, ki jih moramo določiti pri vsakem zavarovanju, so tako:

- predmet (objekt) zavarovanja,
- tveganje, za katero je predmet zavarovanja zavarovan,
- čas trajanja zavarovanja,
- oblika škodnega kritja.

Dogodek, ki je nastal zaradi nevarnosti, ki je po zavarovalni pogodbi pokrita in zaradi katere je nastala škoda na zavarovanem predmetu, se imenuje zavarovalni dogodek (zavarovalni primer). Za sklenitev zavarovanja proti določenemu tveganju morajo biti v celoti in skupno izpolnjeni trije pogoji:

- dogodek (zavarovalni primer) je v prihodnosti negotov in neodvisen od zavarovalčeve volje,
- tveganje je mogoče ovrednotiti,
- škodo je mogoče oceniti.

Znesek, ki je plačan za zaščito pred nevarnostmi, ki ogrožajo zavarovanca, je zavarovalna premija. Glavnina zavarovalne premije je namenjena za nadomestilo škode. To je tehnična premija. Preostanek premije (stroškovni del) je namenjen kritju stroškov za opravljanje zavarovalne dejavnosti.

1.1.1.1 Opredelitev tveganja v zavarovanju

Tveganje (riziko) v zavarovanju je možnost naključne uresničitve zavarovane nevarnosti na predmetu zavarovanja v nekem prihodnjem časovnem obdobju. Pomembno je čim natančneje določiti velikost tveganja oziroma ovrednotiti posledice vseh nevarnosti, ki lahko nastanejo na predmetu zavarovanja. Včasih se izraz tveganje (riziko) uporablja tudi za predmet, ki je izpostavljen uresničitvi določene nevarnosti.

Velikost tveganja je odvisna predvsem od naslednjih dejavnikov:

- vrste tveganja (požar, poplava, smrt),
- fizično-tehnične značilnosti predmeta zavarovanja (lesena, opečna, betonska ipd. gradnja objekta),
- velikosti (vrednosti) predmeta zavarovanja in s tem višine prevzetih obveznosti (kritja),
- trajanja zavarovanja,
- kraja, kjer se nahaja predmet zavarovanja.

Velikost tveganja se kaže v višini premije. Zavarovalna tveganja skupaj običajno imenujemo portfelj. Velikost portfelja merimo z vplačano premijo, z vrednostjo ali številom zavarovanih predmetov, ali kot vsoto zavarovalnih vsot pri življenjskih zavarovanjih.

1.1.1.2 Statistično spremljanje rezultatov zavarovanja

V veliki skupini zavarovanih predmetov vlada določena zakonitost glede sicer naključnih škodnih dogodkov. To nam omogoča predvideti število in obseg prihodnjih škod, kar pa seveda ne velja za posamezne predmete ali manjše število predmetov. V veliki skupini zavarovalnih primerov pridejo do izraza zakonitosti, ki jih opisuje zakon velikih števil.

V zavarovalstvu ima zato izreden pomen statistično spremljanje gibanja posameznih vrednosti. Statistično in knjigovodsko spremljamo predvsem premije in škode. Razmerje med premijami in škodami je prvi kazalec rezultatov zavarovanj v določenem časovnem obdobju. Razmerje med zneskom škod in tehnično premijo tako imenujemo škodni delež.

V zavarovalstvu pa statistično spremljamo še druge kategorije:

- število zavarovanih predmetov,
- zavarovalne vsote zavarovanih predmetov,

- število škod itd.

Razmerje med škodami in zavarovalnimi vsotami v portfelju, izraženo v odstotkih, imenujemo stopnja škod. Ta je eden od dejavnikov, ki vplivajo na premijsko stopnjo. Zelo pomembna je tudi velikost portfelja oziroma število zavarovanih predmetov. S povečevanjem števila predmetov je nihanje škodne stopnje manjše in določitev tehnične premije lažja. Zato je znova treba poudariti, da je osnovna zakonitost, na kateri temelji zavarovanje, izravnavanje v prostoru in času, oboje pa je rezultat delovanja že omenjenega zakona velikih števil.

1.1.1.3 Zavarovalno-tehnične rezervacije

Zavarovalnica mora v zvezi z vsemi zavarovalnimi posli, ki jih opravlja, oblikovati ustrezne zavarovalno-tehnične rezervacije, ki predstavljajo obveznosti zavarovalnice iz naslova sklenjenih zavarovanj in morebitnih izgub zaradi tveganj, ki izhajajo iz opravljanja zavarovalnih poslov (113. člen Zakona o zavarovalništvu).

Ločimo naslednje vrste zavarovalno-tehničnih rezervacij:

- rezervacije za prenosne premije,
- rezervacije za bonuse, popuste in storno,
- škodne rezervacije,
- matematične rezervacije,
- izravnalne rezervacije,
- druge zavarovalno-tehnične rezervacije.

Prenosne premije so del vplačanih premij, ki jih na koncu obračunskega obdobja prenesemo v naslednje obračunsko obdobje, in so namenjene kritju škod, ki bodo nastale v naslednjem obdobju. Rezervacije za prenosne premije pri posameznem zavarovanju se oblikuje v višini tistega dela vplačane premije, ki se nanaša na zavarovalno kritje za zavarovalno obdobje po zaključku obračunskega obdobja, za katero se izračunava rezervacija.

Rezervacije za bonuse, popuste in storno se oblikujejo v višini zneskov, do izplačila katerih so upravičeni zavarovanci iz naslova:

- pravice do udeležbe v dobičku iz njihovih zavarovanj oziroma drugih upravičenj na podlagi zavarovalne pogodbe (bonusi),
- pravice do delnega znižanja premije (popusti),

- pravice do povrnitve dela premije za neporabljeni čas zavarovanja zaradi predčasnega prenehanja zavarovanja (storno).

Škodne rezervacije se oblikujejo v višini ocenjenih nastalih, a še nerešenih škod, vključno z vsemi stroški, ki bremenijo zavarovalnico. Škodne rezervacije morajo vključevati poleg ocenjenih obveznosti za prijavljene nastale, a še nerešene škode, tudi ocenjene obveznosti za že nastale, a še neprijavljene škode.

Matematične rezervacije se oblikujejo v višini sedanje vrednosti ocenjenih bodočih obveznosti zavarovalnice na podlagi sklenjenih zavarovanj, zmanjšano za sedanjo ocenjeno vrednost bodočih premij, ki bodo vplačane na podlagi teh zavarovanj. Matematične rezervacije se izračunavajo z uporabo ustreznega aktuarskega vrednotenja, ki upošteva vse bodoče obveznosti zavarovalnice na podlagi posamezne zavarovalne pogodbe.

Izravnalne rezervacije se oblikujejo le za zavarovalno vrsto kreditna zavarovanja, kjer je običajno obračunsko obdobje prekratko za časovno izravnavo v zavarovanje prevzetih tveganj. Postopek oblikovanja izravnalnih rezervacij je natančno zakonsko predpisan.

Druge zavarovalno-tehnične rezervacije oblikuje zavarovalnica glede na predvidene bodoče obveznosti in tveganja velikih škod, ki izhajajo na primer iz zavarovanja odgovornosti za jedrsko škodo, proizvajalčeve odgovornosti za farmacevtske izdelke, potresa, poplave in drugih obveznosti tveganja.

1.1.2 OPREDELITEV, OBLIKE IN NAČINI POZAVAROVANJ

1.1.2.1 Opredelitev pozavarovanja

Zavarovatelj oziroma zavarovalnica mora pogosto prevzeti v zavarovanje tudi tveganja, ki po velikosti (po višini zavarovalne vsote ali največje verjetne škode) presegajo njene zmožnosti. Takšen primer so tudi tveganja, povezana z masovnimi in katastrofalnimi škodami, ki jih zavarovalnica sama ne more izravnati.

V takšnem primeru mora zavarovalnica poskrbeti, da s sozavarovanjem in/ali pozavarovanjem poveča lastne zmogljivosti prevzemanja tveganja v zavarovanje. Ko zavarovalnica izčrpa notranjo izravnavo, lahko tveganja, ki njeno izravnavo presegajo, cedira (prenese) na drugo zavarovalnico ali pozavarovalnico.

Zavarovalnice lahko porazdelijo (izravnajo) tveganja s sozavarovanjem, ko tveganje prevzameta dve ali več zavarovalnic. Pri sozavarovanju govorimo o horizontalnem izravnavanju nevarnosti.

Drugo, pogostejšo možnost porazdelitve (izravnave) tveganja imenujemo pozavarovanje. Pozavarovanje je vertikalno ustvarjanje gospodarske varnosti s ponovnim, dodatnim izravnavanjem gospodarske nevarnosti. Zavarovalnica (takrat postane pozavarovanec) presežke cedira pozavarovatelju oziroma pozavarovalnici. Ta lahko presežke nad svojimi zmogljivostmi ponovno pozavaruje pri drugi pozavarovalnici. Pozavarovanje pozavarovanja imenujemo tudi retrocesija.

Pozavarovanje bi lahko še najbolj preprosto opredelili kot nekakšno »zavarovanje zavarovalnic«. Kot pravi Zakon o zavarovalništvu: »Zavarovalnica mora s pozavarovanjem kriti tisti del v zavarovanje prevzetih nevarnosti, ki po tabelah maksimalnega kritja presegajo lastne deleže v izravnavanju nevarnosti. Zavarovalnica mora za vsako

poslovno leto sprejeti program načrtovanega pozavarovanja. Zavarovalnice se pozavarujejo pri drugi zavarovalnici, registrirani za aktivno pozavarovanje.« Zavarovalnice uporabljajo pozavarovanje, da lahko prevzemajo tudi rizike, pri katerih morebitne škode presegajo zmoglosti zavarovalnice. Te rizike zato prenašajo na pozavarovalnico. Obseg pozavarovalnega kritja se določi s pozavarovalno pogodbo med zavarovalnico in pozavarovalnico.

Zmogljivost izravnavanja nevarnosti posamezne zavarovalnice oziroma stopnja lastnega izravnavanja nevarnosti, ki je določena s tabelami maksimalnega kritja, je odvisna predvsem od velikosti in homogenosti portfelja zavarovalnice, prostorske razpršenosti zavarovanih objektov, obsega prostih sredstev in višine zavarovalno-tehničnih rezervacij.

1.1.2.2 Oblike pozavarovanja

Pozavarovanja delimo na dve glavni obliki:

- Obvezna pozavarovanja, ki so sklenjena vnaprej s pozavarovalnimi pogodbami, ki opredeljujejo zavarovalne vrste in vnaprej dogovorjene deleže zavarovalnice in pozavarovalnice pri kritju pozavarovanih rizikov.
- Fakultativna pozavarovanja, ki se sklepajo od primera do primera, za posamezne velike rizike. Zavarovalnica posreduje pozavarovalnici točne podatke o riziku, ki ga namerava zavarovati. Preden sklene zavarovanje z zavarovancem, mora počakati na pogoje in ceno, ki jo za posamičen primer določi pozavarovalnica.

1.1.2.3 Načini pozavarovanja

Pri pozavarovanju in sozavarovanju ločimo dva tipa kritja:

- Sorazmerna (proporcionalna) pozavarovanja, ki temeljijo na deležih, ki jih zavarovalnica in pozavarovalnica pokrivata v izplačilu odškodnine ob nastanku zavarovalnega primera. Razmerje udeležbe zavarovalnice in pozavarovalnice v premiji in v odškodnini je enako oziroma proporcionalno.
- Nesorazmerna (neproporcionalna) pozavarovanja, pri katerih obveznost pozavarovalnice izhaja zgolj iz škode in ni sorazmerna delitvi rizika in zavarovalne premije med zavarovalnico in pozavarovalnico.

Zavarovalnica se pred velikimi škodami pri posameznih tveganjih lahko zaščiti z različnimi načini pozavarovanja.

Pozavarovalne pogodbe tako po načinih pozavarovalnega kritja delimo na:

a) proporcionalna pozavarovanja:

- Kvotno pozavarovanje je manj pogosta oblika proporcionalnega pozavarovanja. Pri tej obliki pozavarovanja se vnaprej določi enoten odstotek, po katerem se delijo premije in škode za vsa zavarovanja določene zavarovalne vrste ali njenega dela, neodvisno od tega, kako veliko je zavarovanje, in to vse do najvišjega pogodbeno določenega zneska. Kvotno pozavarovanje tako učinkovito varuje zavarovalnico pred velikim številom malih in srednjih škod, ki se lahko zgodijo kot posledica, na primer, toče ali viharja.
- Ekscedentno pozavarovanje je najbolj pomembna oblika pozavarovanja, ki jo tudi najdlje poznamo. Gre za vsotnopresežkovno pozavarovanje, pri katerem zavarovalnica sproti ocenjuje, kolikšen del tveganja lahko prevzame sama in kolikšen del ga daje v pozavarovanje. Najpomembnejši dejavnik pri ocenjevanju prejetih tveganj in lastnih deležev v škodi (samoudeležba oziroma samopridržaj zavarovalnice) so rezervacije zavarovalnice in velikost ter sestava zavarovalnega portfelja (zavarovanj) zavarovalnice.
- Kombinacija obeh predhodnih načinov.

b) neproporcionalna pozavarovanja:

- Škodno-presežkovno pozavarovanje je neproporcionalno pozavarovanje, ki varuje pred velikimi škodami, ko pozavarovalnica vnaprej krije presežek prek določene višine posamezne škode ali za kumulacijo rizikov v enem dogodku ali katastrofi.
- Pozavarovanje na drugi riziko je neproporcionalno pozavarovanje, ki pokriva presežek škode prek dogovorjene višine posamezne police.
- Pozavarovanje letnega presežka škod je neproporcionalno pozavarovanje, kjer pozavarovalnica pokriva del škod v določenem odstotku od presežka škod od spodnjega dogovorjene ravni v dogovorjenem območju (na primer od 110 do 150 %).

1.1.3 RAZVRŠČANJE ZAVAROVANJ

1.1.3.1 Osnovna delitev zavarovanj

Zavarovanja najpogosteje delimo po načinu odločanja, po predmetu zavarovanja in po panogah.

1.1.3.1.1 Zavarovanja po načinu odločanja

Po načinu odločanja delimo zavarovanja na:

- a) obvezna zavarovanja in
- b) prostovoljna zavarovanja.

Obvezna zavarovanja predpisuje država s svojimi predpisi in zakoni. Pri nas spadajo med obvezna zavarovanja:

- zavarovanje potnikov v javnem prevozu pred posledicami nezgode,
- zavarovanje voznikov oziroma lastnikov motornih vozil pred odgovornostjo za škodo, povzročeno tretjim osebam,
- zavarovanje pilotov oziroma lastnikov zračnih plovil pred odgovornostjo za škodo, povzročeno tretjim osebam,
- zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil je zavarovanje, ki krije vse vrste odgovornosti, ki izhajajo iz uporabe morskih, rečnih in jezerskih plovil,
- zavarovanje odgovornosti za jedrske škode,
- ...

Prostovoljna zavarovanja so vsa preostala zavarovanja, o katerih se zavarovanci prostovoljno odločajo in za njih sklepajo pogodbo z zavarovalnico.

1.1.3.1.2 Zavarovanja po predmetu zavarovanja

Po predmetu zavarovanja delimo zavarovanja na:

- zavarovanje premoženja,
- transportno in kreditno zavarovanje,
- zavarovanje oseb.

Ta delitev se ne uporablja tako pogosto.

1.1.3.1.3 Zavarovanje po panogah

Pogosteje uporabljamo delitev, ki temelji na sorodnosti tveganj, ki jih zavarovanja pokrivajo. Zavarovanja so po panogah podrobneje razvrščena v naslednje skupine:

a) panoga premoženjskih zavarovanj:

- zavarovanja »civil«,
- zavarovanja živali,
- zavarovanja posevkov,
- industrijska zavarovanja.

Pri tem lahko zavarovanje premoženja delimo še na:

- zavarovanje stvari,
- zavarovanje premoženjskih interesov.

Med zavarovanji stvari zavarujemo nepremičnine (zgradbe, stroje, mostove) ter premičnine (opremo, zaloge). Med zavarovanja premoženjskih interesov spadajo zavarovanja, pri katerih je oškodovan zavarovanec zaradi nastopa zavarovalnega primera. V tem primeru je predmet zavarovanja nekaj abstraktnega, ne pa stvar ali predmet. Primer zavarovanja premoženjskih interesov so zavarovanja različnih vrst odgovornosti (od splošne in avtomobilske do poklicnih) in zavarovanje šomaža (izpada dohodka zaradi požara). Zavarovalna vsota tako ni določena z vrednostjo predmeta, temveč jo določi zavarovanec. Ob zavarovalnem primeru se izplača znesek največ do pogodbeno določene zavarovalne vsote.

b) panoga zavarovanj motornih vozil:

- kasko zavarovanja,
- zavarovanja avtomobilske odgovornosti.

V panogo zavarovanj motornih vozil tako spadajo zavarovanje stvari (avtomobil) in zavarovanje premoženjskih interesov zavarovanca (zavarovanje avtomobilske odgovornosti).

c) panoga transportnih in kreditnih zavarovanj:

- kargo zavarovanja,

- kasko zavarovanja,
- kreditna zavarovanja.

d) panoga osebnih zavarovanj:

- nezgodna zavarovanja,
- življenjska zavarovanja.

1.1.3.2 Skupine in vrste zavarovanj

Ob različnih delitvah, ki jih uporabljamo v zavarovalniški praksi, se vse bolj uveljavlja tudi uradno sprejeta delitev.

Slovenija je tako leta 2000 (Zakon o zavarovalništvu, Ur. l. RS, št. 13/2000) sprejela evropske standarde razvrščanja zavarovanj. Zakon deli zavarovanja na skupine, podskupine in vrste. Skupini sta življenjska in premoženjska zavarovanja. Ločimo še zavarovalne vrste (skupno 24) in podvrste (skupno 87; navedene so v prilogi). Poteza je pomenila korak k uporabi evropskih standardov in približevanje Evropski uniji. Zavarovanja so glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščena v naslednje zavarovalne vrste:

1. nezgodna zavarovanja,
2. zdravstvena zavarovanja,
3. zavarovanje kopenskih motornih vozil,
4. zavarovanje tirnih vozil,
5. letalsko zavarovanje,
6. zavarovanje plovil,
7. zavarovanje prevoza blaga,
8. zavarovanje požara in elementarnih nesreč,
9. drugo škodno zavarovanje,
10. zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil,

11. zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov,
12. zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil,
13. splošno zavarovanje odgovornosti,
14. kreditno zavarovanje,
15. kavcijsko zavarovanje,
16. zavarovanje različnih finančnih izgub,
17. zavarovanje stroškov postopka,
18. zavarovanje pomoči,
19. življenjsko zavarovanje,
20. zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva,
21. življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov,
22. tontine,
23. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil,
24. zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni, ki ga zavarovalnica ne more odpovedati.

Natančno zakonsko opredeljeno delitev na skupine in vrste zavarovanj (2. člen Zakona o zavarovalništvu) najdete v prilogi.

Pri trženju zavarovanj je, ne glede na njihovo doslej prikazano delitev, pomembno, ali jih prodajamo pravnim osebam (podjetjem, družbam) ali fizičnim (posameznikom, gospodinjstvom). Omenjeno dejstvo je pomembno, ker se zaradi različnega pristopa k trženju zavarovanj pravnim in fizičnim osebam lahko razlikujejo tudi premijski stavki oziroma ceniki zavarovanj za pravne in fizične osebe. Razlike v trženju bomo obravnavali pozneje.

1.1.3.3 Načini zavarovanj

Način zavarovanja je določen z izbiro načina določanja višine kritja, torej zavarovalne vsote ali limita kritja. Večina zavarovalnic pri nas trži naslednja načina zavarovanj:

- zavarovanje na zavarovalno vsoto (klasično vsotno zavarovanje),
- zavarovanje na dejansko (stvarno) vrednost, vendar največ do zavarovalne vsote (limit kritja).

1.1.3.3.1 Zavarovanje na zavarovalno vsoto

Posebnost načina zavarovanja na zavarovalno vsoto je, da je na zavarovalni polici vedno navedena zavarovalna vsota, ki je lahko fiksna ali drsna. Nadaljnja značilnost vsotnih zavarovanj je, da je jamstvo zavarovalnice zagotovljeno največ do višine zavarovalne vsote oziroma do višine dejanske vrednosti, če je zavarovalna vsota višja od dejanske vrednosti.

Omenjeno dejstvo je pomembno zaradi podzavarovanja, ki nastopi, kadar je zavarovalna vsota nižja od stvarne vrednosti. V nasprotnem primeru, ko zavarovalna vsota presega stvarno vrednost stvari, govorimo o nadzavarovanju.

Ker odločitev o zavarovalni vsoti sprejema zavarovanec, tudi sam nosi posledice morebitnega podzavarovanja oziroma nadzavarovanja. Ob likvidaciji škode se namreč uporablja »načelo sorazmerja« in zavarovalnica izplača za nastalo škodo zavarovalnino, ki je nižja od škode, ravno v tolikšnem razmerju, kot je stvarna vrednost večja od zavarovalne vsote.

Če podrobneje razčlenimo zavarovanje na zavarovalno vsoto, pridemo do naslednje delitve:

- a) zavarovanje s fiksno zavarovalno vsoto,
- b) zavarovanje z drsno zavarovalno vsoto.

Zavarovanja s fiksno zavarovalno vsoto se spreminjajo le s spremembo zavarovalne pogodbe oziroma z dodatkom (aneksom) k zavarovalni pogodbi. Ta oblika zavarovanja je v razmerah inflacije zelo neugodna, ker fiksna zavarovalna vsota v času trajanja vse bolj zaostaja za stvarno vrednostjo ter zato prihaja do podzavarovanja in sorazmerno manjše zavarovalnine od dejansko nastale škode.

Da bi se izognili podzavarovanju, zavarovalnice omogočajo zavarovancem, da sklenejo zavarovanje z drsno zavarovalno vsoto med trajanjem zavarovanja. V tem primeru se zavarovalne vsote v času zavarovanja samodejno povečujejo; temu primerno se povečuje tudi zavarovalna premija. Drsna zavarovalna vsota v evrih se lahko povečuje mesečno za dogovorjeni znesek ali s povečevanjem do dogovorjenega odstotka.

1.1.3.3.2 Zavarovanje na dejansko (stvarno) vrednost

Drugi pomemben način zavarovanja je zavarovanje na dejansko (stvarno) vrednost, vendar največ do zavarovalne vsote. V to skupino zavarovanj spadajo vsa tista zavarovanja, kjer se kritje, glede na višino zavarovalne vsote, daje do višine stvarne vrednosti in stvarne škode, vendar največ do pogodbene zavarovalne vsote oziroma zavarovalne vsote po dogodku ali zavarovalne vsote na prvo tveganje (na prvi rizik). Pri tem ločimo:

- a) zavarovanje na stvarno vrednost, vendar največ do pogodbeno določene zavarovalne vsote (limit kritja),
- b) zavarovanje na stvarno vrednost, vendar največ do pogodbeno določene zavarovalne vsote:
 - na prvo tveganje (prvi rizik),
 - po škodnem dogodku.

Takšnih zavarovanj ne morejo skleniti vse kategorije zavarovancev, za vse vrste zavarovanj ali za vse vrste tveganja. Zavarovalnice se pri tem same odločajo, ali in katera zavarovanja bodo prodajale na stvarno vrednost.

VPRAŠANJA ZA UTRJEVANJE IN SAMOPREVERJANJE ZNANJA

1. Zakaj je nastala potreba po organiziranju zavarovalnic?
2. Katere osnovne prvine moramo določiti pri vsakem sklenjenem zavarovanju?
3. Katere osnovne kategorije zavarovalnica statistično spremlja?
4. Zakaj zavarovalnica potrebuje zavarovalno-tehnične rezervacije in kdaj jih oblikuje?
5. Kako delimo pozavarovanja po načinu?
6. Katere so glavne značilnosti ekscedentnega pozavarovanja?

7. Naštejte obvezna zavarovanja, ki so predpisana v Sloveniji!
8. Navedite glavne razlike med zavarovanjem na zavarovalno vsoto in zavarovanjem na stvarno vrednost!
9. Kako se lahko izognemo podzavarovanju?
10. V čem so prednosti zavarovanj z drsno zavarovalno vsoto?

LITERATURA

1. Bijelič, M.: Zavarovanje in pozavarovanje. Art agencija, Ljubljana, 1998, str. 343;
2. Dimovski, V., Volarič-Prijatelj, J.: Trženje zavarovalniških storitev v Sloveniji, Slovensko zavarovalno združenje, g. i. z., Portorož, Zbornik 6. Dnevi slovenskega zavarovalništva, 1999, str. 53–69;
3. Flis, S.: Zbrani spisi o zavarovanju II. knjiga, Pozavarovalnica Sava, Zavarovalnica Triglav, d. d., Ljubljana, 1995, str. 357;
4. Kotler, P.: Marketing Management: trženjsko upravljanje, Slovenska knjiga, Ljubljana, 1996, str. 832;
5. Novak, D.: Zavarovanje: učno gradivo za potrebe internega izobraževanja, Slovenica, Ljubljana, 1996, str. 46;
6. Pavliha, M.: Vloga pozavarovanja na slovenskem zavarovalnem tržišču, Zbornik Dnevi slovenskega zavarovalništva, Društvo ekonomistov Ljubljana, Bled, 1995, str. 103–114;
7. Starman, D., Hribar, J.: Direktni marketing – Koncepti in metode, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1994, str. 179;
8. Statistični zavarovalniški bilten, Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, 2013;
9. Zakon o zavarovalništvu (Ur. l. RS, št. 99/2010 – uradno prečiščeno besedilo, 90/2012, 102/2012, 56/2013);
10. Pavliha, M.: Zavarovalno Pravo, Gospodarski vestnik, Ljubljana, 2000, str. 321–324.

PRILOGA 1

ZAVAROVALNE VRSTE – (ZZavar-UPB7), UL RS, št. 99/2010

2. člen Zakona o zavarovalništvu

- Zavarovanja se glede na glavne nevarnosti, ki jih krijejo, razvrščajo v naslednje zavarovalne vrste:

1. nezgodno zavarovanje (vključno z zavarovanjem nesreč pri delu in poklicnih obolenj),

2. zdravstveno zavarovanje je zavarovanje, ki krije:

- enkratno denarno nadomestilo za delovno nezmožnost,
- povračilo stroškov zdravljenja,
- kombinacijo izplačil po prejšnjih alinejah,

3. zavarovanje kopenskih motornih vozil je zavarovanje, ki krije vse škode na oziroma izgubo:

- kopenskih motornih vozil na lasten pogon, razen tirnih vozil,
- kopenskih vozil brez lastnega pogona,

4. zavarovanje tirnih vozil je zavarovanje, ki krije vse škode na oziroma izgubo tirnih vozil,

5. letalsko zavarovanje je zavarovanje, ki krije vse škode na oziroma izgubo zrakoplovov,

6. zavarovanje plovil je zavarovanje, ki krije vse škode na oziroma izgubo morskih, rečnih in jezerskih plovil,

7. zavarovanje prevoza blaga je zavarovanje, ki krije vse škode na oziroma izgubo blaga, vključno s prtljago, ne glede na vrsto prevoza,

8. zavarovanje požara in elementarnih nesreč je zavarovanje, ki krije vse škode na premoženju (razen škod na premoženju, ki jih krijejo zavarovanja iz 3. do 7. točke tega odstavka), ki nastane zaradi:

- požara,
- eksplozije,
- nevihte,

- drugih naravnih dogodkov, razen neviht,
- jedrske energije,
- pogrezanja in drsenja tal,

9. drugo škodno zavarovanje je zavarovanje, ki krije vse škode na premoženju (razen škod na premoženju, ki jih krijejo zavarovanja iz 3. do 7. točke tega odstavka), ki nastane zaradi toče, pozebe ali zaradi drugih vzrokov (na primer tatvine), razen vzrokov iz 8. točke tega odstavka,

10. zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil je zavarovanje, ki krije vse vrste odgovornosti, ki izhajajo iz uporabe kopenskih motornih vozil z lastnim pogonom (vključno s prevozniško odgovornostjo),

11. zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov je zavarovanje, ki krije vse vrste odgovornosti, ki izhajajo iz uporabe zrakoplovov (vključno s prevozniško odgovornostjo),

12. zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil je zavarovanje, ki krije vse vrste odgovornosti, ki izhajajo iz uporabe morskih, rečnih in jezerskih plovil (vključno s prevozniško odgovornostjo),

13. splošno zavarovanje odgovornosti je zavarovanje, ki krije druge vrste odgovornosti, razen odgovornosti iz 10. do 12. točke tega odstavka,

14. kreditno zavarovanje je zavarovanje, ki krije:

- nevarnost neplačila (oziroma zamude plačila) zaradi nesolventnosti ali drugih dogodkov (ravnanj ali dejstev),
- izvozne kredite in druge nevarnosti povezane z izvozom, trgovino in vlaganji na tujih in domačih trgih,
- kredite z obročnim odplačevanjem,
- hipotekarne in lombardne kredite,
- kmetijske kredite in
- druge kredite in posojila,

15. kavcijsko zavarovanje je zavarovanje, ki krije in neposredno ali posredno jamči za izpolnitev obveznosti dolžnikov,

16. zavarovanje različnih finančnih izgub je zavarovanje, ki krije finančne izgube zaradi:

- poklicnih nevarnosti,
- nezadostnih prihodkov (na splošno),

- slabega vremena,
- izgubljenega dobička,
- nepredvidenih splošnih stroškov,
- nepredvidenih poslovnih stroškov,
- izgube tržne vrednosti,
- izpada najemnine oziroma prihodka,
- posrednih poslovnih izgub, razen izgub iz prejšnjih alinej,
- drugih neposlovnih izgub,
- drugih finančnih izgub,

17. zavarovanje stroškov postopka je zavarovanje, ki krije stroške odvetnikov in druge stroške postopka,

18. zavarovanje pomoči je zavarovanje, ki krije pomoč osebam, ki zaidejo v težave na potovanju oziroma v drugih primerih odsotnosti od njihovega doma oziroma stalnega prebivališča,

19. življenjsko zavarovanje (razen zavarovanj iz točk 20. do 23. tega odstavka),

20. zavarovanje za primer poroke oziroma rojstva,

21. življenjsko zavarovanje, vezano na enote investicijskih skladov, je zavarovanje, pri katerem zavarovanec prevzema naložbeno tveganje, povezano s spremembo vrednosti investicijskih kuponov oziroma drugih vrednostnih papirjev investicijskih skladov,

22. tontine je zavarovanje, pri katerem se skupina zavarovancev dogovori, da bo skupno kapitalizirala svoje prispevke in razdelila tako kapitalizirano premoženje med tiste zavarovance, ki doživijo določeno starost, oziroma med dediče umrlih zavarovancev,

23. zavarovanje s kapitalizacijo izplačil je zavarovanje, ki temelji na aktuarskih izračunih in pri katerem prejme zavarovanec v zameno za enkratno oziroma obročno vplačevanje premij, izplačila v določenem obdobju in višini,

24. zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni, ki ga zavarovalnica ne more odpovedati.

- Zavarovanja, ki združujejo zavarovanja iz več zavarovalnih vrst, se razvrščajo v naslednje zavarovalne podskupine:

1. nezgodna in zdravstvena zavarovanja so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 1. in 2. točke drugega odstavka tega člena,
2. zavarovanja motornih vozil so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz četrte alineje 1. točke ter 3., 7. in 10. točke drugega odstavka tega člena,
3. pomorska in transportna zavarovanja so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz četrte alineje 1. točke ter 4., 6., 7. in 12. točke drugega odstavka tega člena,
4. zavarovanja zrakoplovov so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz četrte alineje 1. točke ter 5., 7. in 11. točke drugega odstavka tega člena,
5. požarna in druga škodna zavarovanja so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 8. in 9. točke drugega odstavka tega člena,
6. zavarovanja odgovornosti so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 10. do 13. točke drugega odstavka tega člena,
7. kreditna in kavcijska zavarovanja so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 14. in 15. točke drugega odstavka tega člena,
8. škodna in nezgodna zavarovanja so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 1. ter 3. do 13. in 16. točke drugega odstavka tega člena.

- Zavarovanja, ki združujejo zavarovanja iz več zavarovalnih vrst, se združujejo v naslednje zavarovalne skupine:

1. premoženjska zavarovanja po tem zakonu so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 1. do 18. točke drugega odstavka tega člena,
2. življenjska zavarovanja po tem zakonu so zavarovanja iz zavarovalnih vrst iz 19. do 23. točke drugega odstavka tega člena.

- Pozavarovanje je zavarovanje presežkov iznad stopnje lastnega izravnavanja nevarnosti ene zavarovalnice pri drugi zavarovalnici.
- Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu (ZOZP-UPB-3) (Ur. l. RS, št. 93/2007).
- Dopolnilna zdravstvena zavarovanja so prostovoljna zdravstvena zavarovanja, ki krijejo razliko ali del razlike med celotnimi stroški zdravstvenih storitev in stroški teh storitev, ki jih krije obvezno zdravstveno zavarovanje po zakonu, ki ureja obvezna zdravstvena zavarovanja.

1.2 ZAVAROVALNI TRG

Avtor: dr. Danijel Starman

1.2.1 Osnovne značilnosti slovenskega zavarovalnega trga

1.2.2 Ponudniki storitev na slovenskem zavarovalnem trgu

1.2.3 Kupci storitev na slovenskem zavarovalnem trgu

1.2.4 Velikost zavarovalnega trga po posameznih zavarovalnih skupinah

1.2.5 Možnost razvoja trga zavarovanj v Sloveniji

Učni cilj:

Slušatelj bo znal strankam pojasniti osnovne značilnosti slovenskega zavarovalnega trga, pri svetovanju upoštevati razlike med fizičnimi in pravnimi osebami kot kupci zavarovalnih storitev, stranke glede na njihove potrebe opozoriti in jim dodatno ponuditi zavarovanja, ki so v Sloveniji razmeroma manj razširjena in jih stranke ne iščejo same.

1.2.1 OSNOVNE ZNAČILNOSTI SLOVENSKEGA ZAVAROVALNEGA TRGA

Zavarovalništvo je izjemno pomembna gospodarska panoga v vsakem razvitem gospodarstvu. Slovenija je srednje razvit zavarovalniški trg, ki ima razvito celotno ponudbo zavarovalnih storitev. Pomen zavarovalništva v posamezni državi merimo z deležem zavarovalnih premij v bruto domačem proizvodu države. V Sloveniji je bilo tako leta 2014 zbrane slabe dve milijardi EUR zavarovalne premije (1937 mio eur), kar pomeni, da je delež zavarovalništva v bruto domačem proizvodu 5,2 % (Statistični zavarovalniški bilten, 2015). S tem je delež padel na nivo iz leta 2003. Zbrana premija je bila zaradi recesije glede na preteklo leto nekaj nižja, delež zavarovalništva v BDP Slovenije pa se je znižal za 0,3 %.

V državah Evropske unije se je delež zavarovalništva v BDP povečal za 0,1 odstotne točke in je s 7,7 % precej višji od slovenskega.

Po najbolj osnovni opredelitvi je trg stičišče ponudbe in povpraševanja. Ker v zavarovalstvu ne prodajamo predmetov, temveč storitve, ni nujno, da se zavarovalnica kot ponudnik storitve in zavarovanec kot kupec fizično srečata na določenem mestu. Velik del zavarovalnih storitev prodajo tudi zastopniki, agencije in posredniki, ki posredujejo storitve potencialnim zavarovancem.

Tabela 1: Zavarovalna dejavnost v Evropi leta 2013 in v Sloveniji leta 2013 in 2014– ključni podatki

ZAVAROVALNA DEJAVNOST V EVROPI LETA 2013 TER V SLOVENIJI V LETIH 2013 IN 2014⁽¹⁾				
Kazalci	Evropa 2013	Slovenija 2013	Slovenija 2014	Delež Slovenije 2013 (v %)
Število zavarovalnic	5.347	14	14	0,26
Število zaposlenih v zavarovalnicah	924.146	5.970	5.929	0,65
Povprečno število zaposlenih v zavarovalnici	173	426	424	246,73
Skupna premija (v mio EUR)	1.116.883	1.937	1.896	0,17
Premija življenjskih zavarovanj (v mio EUR)	666.580	535	517	0,08
Premija premoženjskih zavarovanj (v mio EUR)	450.303	1.402	1.379	0,31
Skupna premija / prebivalca (v EUR)	1.883	941	920	49,98
Premija življenjskih zavarovanj / prebivalca (v EUR)	1.124	260	251	23,13
Premija premoženjskih zavarovanj / prebivalca (v EUR)	759	681	669	89,74
Delež skupne premije v BDP (v %)	7,68	5,36	5,09	69,83
Delež premije življenjskih zavarovanj v BDP (v %)	4,58	1,48	1,39	32,31
Delež premije premoženjskih zavarovanj v BDP (v %)	3,09	3,88	3,70	125,37
Skupna odškodnina oz. zavarovalnina (v mio EUR)	952.357	1.350	1.312	0,14
Zavarovalnina življenjskih zavarovanj (v mio EUR)	625.762	388	379	0,06
Odškodnina oz. zavarovalnina premoženjskih zavarovanj (v mio EUR)	326.595	962	934	0,29

(1) Podatki članov IE oz. članic SZZ brez podružnic.

Vir: IE, SURS, SZZ

1.2.1.1 Slovensko zavarovalništvo v obdobju 1991–1994

V obdobju po osamosvojitvi smo bili v Sloveniji priča številnim spremembam tudi na področju zavarovalništva. V začetku smo prevzeli takrat veljavno zakonodajo s tega področja.

V tedaj prevladujoči Zavarovalnici Triglav so se tri območne skupnosti postopoma osamosvojile. Tako so nastale nove delniške družbe, najprej Adriatic, zavarovalna družba, s sedežem v Kopru, leta 1990 Zavarovalnica Tilia v Novem mestu in dve leti pozneje Zavarovalnica Maribor. Tudi preostali del Triglava se je leta 1990 preoblikoval v delniško družbo. Iz hrvaške Croatie je nastala Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d., srbski Dunav se je preoblikoval v Ljubljansko zavarovalnico.

Pojavile so se tudi povsem nove, razmeroma majhne zavarovalnice: Mercator, Merkur in Prima (zdaj GRAWE). Zlasti zadnji dve sta se usmerili predvsem na hitro rastoči trg življenjskih zavarovanj. Zavarovalna dejavnost se je v začetem procesu privatizacije začela tudi sama pospešeno približevati praksi razvitih zahodnoevropskih držav. Manjkalo je še ustrezen slovenski zakon. Začel se je razvijati sistematičen nadzor. Leta 1992 ustanovljeni Slovenski zavarovalni biro je prevzel urejanje zahtevkov, povezanih z zeleno karto, in še istega leta postal tudi član Sveta birojev s sedežem v Londonu.

1.2.1.2 Slovensko zavarovalništvo v pogojih konkurence

Za prelomno leto v slovenskem zavarovalništvu štejemo leto 1994, ko je bil septembra najprej sprejet Zakon o obveznih zavarovanjih v prometu, oktobra pa še Zakon o zavarovalnicah. Oba je spremljalo več podzakonskih predpisov. V tem obdobju se je povečevalo število zavarovalnic, in sicer s 7 v letu 1991 na 10 leta 1993 do zdajšnjih 20 (2015). Po premiji si sledijo takole:

Kompozitne zavarovalnice:

1	Zavarovalnica Triglav, d. d., Ljubljana	603 mio €
2	Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d., Koper	306 mio €
3	Zavarovalnica Maribor, d. d., Maribor	252 mio €
4	Zavarovalnica Tilia, d. d., Novo mesto	86 mio €
5	Generali, Zavarovalnica, d. d., Ljubljana	85 mio €

6	Merkur zavarovalnica, d. d., Ljubljana	46 mio €
7	GRAWE, Zavarovalnica, d. d., Maribor	32 mio €
8	Wiener Städtische zavarovalnica, d. d., podružnica v Ljubljani	24 mio €
9	ERGO zavarovalnica, podružnica v Sloveniji, Ljubljana Črnuče	8 mio €

Specializirane zavarovalnice:

1	Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., Ljubljana	267 mio €
2	Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d. d., Koper	104 mio €
3	Modra zavarovalnica, d. d., Ljubljana	82 mio €
4	NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d. d., Ljubljana	44 mio €
5	SID - Prva kreditna zavarovalnica, d. d. (SID - PKZ), Ljubljana	19 mio €
6	Allianz zavarovalnica, podružnica Ljubljana	6 mio €
7	ERGO Življenjska zavarovalnica, d. d., Ljubljana Črnuče	5 mio €
8	ARAG SE - zavarovalnica pravne zaščite podružnica v Sloveniji	2 mio €

Druge članice SZZ:

1	Sklad obrtnikov in podjetnikov, Ljubljana (SOP)	2,5 mio €
---	---	-----------

Pozavarovalnice:

1	Pozavarovalnica Sava, d. d., Ljubljana	134 mio €
2	Pozavarovalnica Triglav RE, d. d., Ljubljana	105 mio €

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo, tj. po 1. maju 2004, so se na slovenskem zavarovalniškem trgu zgodile pomembne spremembe. Zanimanje tujih zavarovalnih družb za poslovanje v naši državi je preseglo pričakovanja. Agencija za zavarovalni nadzor je izdala dovoljenje za opravljanje zavarovalnih poslov trem podružnicam tujih zavarovalnic. Že v prvem letu po vključitvi Slovenije v EU je 120 družb s sedežem v EU prejelo dovoljenje za neposredno opravljanje zavarovalnih poslov v Sloveniji. Odtlej se njihovo število povečuje. Konec leta 2014 je imelo tovrstno dovoljenje 692 družb, od katerih jih je bilo leto prej, aktivnih le 102. Te so na slovenskem trgu v letu 2013 ustvarile za 14,4 mio EUR zavarovalne premije, kar je 0,7 % premije, ki so jo istega leta vplačali zavarovanci članicam SZZ.

Slovenski trg zavarovalnih storitev se razvija, kar se kaže predvsem v povečanem obsegu zbrane premije na nekaterih zavarovalnih vrstah, ki so se v preteklosti slabše razvijale. Največ tržnih novosti je pri življenjskih zavarovanjih, kjer je vse več ponudbe dolgoročnih zavarovanj s skupnim nastopanjem zavarovalnic in bank. Tržne novosti se pojavljajo tudi pri avtomobilskih zavarovanjih, kjer nekatere zavarovalnice prilagajajo ponudbo izbranim ciljnim skupinam prebivalcev.

1.2.2 PONUDNIKI STORITEV NA SLOVENSKEM ZAVAROVALNEM TRGU

Ponudniki zavarovalnih storitev so zavarovalnice in pozavarovalnice, ki delujejo po Zakonu o zavarovalništvu. Leta 2014 je v Sloveniji delovalo 18 zavarovalnic in drugih zavarovalnih družb ter 2 pozavarovalnici in več pokojninskih družb, ki so že imele odobrene pokojninske načrte prostovoljnih dodatnih pokojninskih zavarovanj.

Slovensko zavarovalno združenje ima trenutno 20 članic: 17 zavarovalnic (Adriatic Slovenica, Zavarovalnica Zavarovalna družba, d. d., Allianz zavarovalnica, podružnica Ljubljana, ARAG SE – Zavarovalnica pravne zaščite podružnica v Sloveniji, ERGO Zavarovalnica, podružnica v Sloveniji, ERGO Življenjska zavarovalnica, d. d., GENERALI zavarovalnica, d. d., GRAWE Zavarovalnica, d. d., Merkur zavarovalnica, d. d., Modra zavarovalnica, d. d., NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d. d., SID – Prva kreditna zavarovalnica, d. d., Triglav, Zdravstvena zavarovalnica, d. d., Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z., Wiener Städtische zavarovalnica, podružnica v Ljubljani, Zavarovalnica Maribor, d. d., Zavarovalnica Tilia, d. d., Zavarovalnica Triglav, d. d.), 2 pozavarovalnici (Pozavarovalnica Sava, d. d., Pozavarovalnica Triglav RE, d. d.) ter eno drugo članico SZZ: Sklad obrtnikov in podjetnikov.

Poleg članic SZZ so trenutno na trgu še druge zavarovalne družbe, ki so vse specializirane za trženje posamezne vrste zavarovanja: Prva osebna zavarovalnica, d. d., CDA 40 zavarovalnica d. d., ter Porsche Versicherungs AG, podružnica v Sloveniji, in Agro Zavarovalnica, podružnica v Sloveniji.

Ponudbo na zavarovalnem trgu članic SZZ opredeljuje predvsem velik ponudnik Zavarovalnica Triglav, d. d., ki na trgu zbere slabo tretjino (30,51 %) vse premije; Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d., ima 15,35-% tržni delež, Zavarovalnica Maribor, d. d., 12,90-%, Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z. pa 13,32 % tržnega deleža. Več kot 72 % trga pripada štirim največjim zavarovalnicam.

Zavarovalnic, ki tržijo življenjska in neživljenjska zavarovanja, je devet. Imenujemo jih tudi splošne ali kompozitne zavarovalnice. Osem pa je specializiranih zavarovalnic. V zavarovalnicah in pozavarovalnicah je bilo ob koncu leta 2014 na približno 500 lokacijah po vsej državi zaposlenih 6.058 oseb. Če prištejemo k temu še zmeraj več zunanjih zastopnikov in posrednikov, ki delajo za zavarovalnice, a so zaposleni v zastopniških in posredniških agencijah, ter bančne uslužbenke, ki se ukvarjajo s prodajo zavarovanj, lahko ugotovimo, da se v Sloveniji ukvarja z zavarovalništvom okoli 12.000 oseb.

Do junija 2014 je preizkus znanja za zavarovalnega zastopnika opravilo 6.966 oseb, za zavarovalnega posrednika pa 1.939 oseb.

Zavarovalnice uporabljajo različne prodajne poti. Podatki zavarovalnic za leto 2014 kažejo, da največ premije (35,39 %) zberejo vezani zastopniki, nevezani zastopniki je zberejo 31,85 %, na prodajnih okencih zavarovalnic je bilo zbranih 20,92 % premije, zavarovalni posredniki pa so prispevali 5,06 %. Prodaja zavarovanj preko bank, tj. bančno zavarovalništvo, raste zlasti na področju življenjskih zavarovanj. Tako je bilo zbrane 4,14 % zavarovalne premije. Za 1,19 % premije pa je bilo zbrane preko telefonov in interneta. Vse ostale poti predstavljajo 1,44 %.

Zavarovalnice morajo spoštovati predpise, tako da večino sredstev nalagajo v zanesljive državne vrednostne papirje, bančne depozite, delnice, vrednostne papirje s stalnim donosom in v nakup nepremičnin.

Na slovenskem pozavarovalnem trgu je bilo leta 2014 zbrane 236 mio EUR premije, kar je 3 milijone manj kot leto pred tem. Pozavarovalnica Sava, d. d., je imela 56 % trga, Pozavarovalnica Triglav RE, d. d., pa 44 %.

1.2.3 KUPCI STORITEV NA SLOVENSKEM ZAVAROVALNEM TRGU

Zavarovalnice prodajajo svoja zavarovanja pravnim osebam, gospodarskim družbam in fizičnim osebam oziroma posameznikom. Za obe skupini je treba prilagoditi pristop.

1.2.3.1 Značilnosti pravnih oseb kot kupcev storitev

Pravne osebe, zlasti velika podjetja in organizacije, sprejemajo nakupno odločitev drugače kot posamezniki.

Zavarovalnice morajo pri prodaji storitev organizacijam upoštevati:

- da organizacije kupujejo izdelke in storitve za doseganje različnih ciljev (ustvarjanje dobička, zmanjševanje stroškov, izpolnjevanje zakonskih obveznosti),
- da pri nakupnih odločitvah ponavadi sodeluje več ljudi.

Kljub temu da vsaka organizacija kupuje bolj ali manj drugače, skušamo ugotoviti nekatere skupne značilnosti, ki veljajo za večino organizacij in podjetij. Te značilnosti so:

- pravnih oseb kot kupcev je manj kot fizičnih oseb,
- pravne osebe so praviloma večji kupci po obsegu premije in vrstah zavarovanj,
- med dobaviteljem (zavarovalnico) in kupcem (podjetjem) se pogosto vzpostavijo tesni odnosi sodelovanja:

- zavarovalnice prilagajajo storitev zahtevam posameznega ponudnika,

- pogosteje se zavarujejo neposredno pri zavarovalnici, brez posrednikov,

- pravne osebe pogosto izberejo dobavitelje (tudi zavarovalnico), ki je odjemalec njihovih izdelkov ali storitev.

- strokovno kupovanje: nekatere pravne osebe imajo strokovnjake, ki imajo znanje iz zavarovalništva, ali pa nakup zavarovalniške storitve opravijo s pomočjo posrednika, svetovanja. V večjih podjetjih na nakupno odločitev ne vpliva posameznik, temveč zaposleni, ki sestavljajo t. i. »nakupno središče«: uporabniki, vplivne osebe, nakupovalci, odločevalci, potrjevalci in čuvaji.

V posebno skupino pravnih oseb kot kupcev zavarovanj spadajo vladne in druge organizacije. Osnovne značilnosti so podobne tistim pri drugih pravnih osebah. Te organizacije bolj kot dobiček zanimajo drugi cilji. Za vladne nakupe je praviloma značilno precej izpolnjevanja obrazcev, javni razpisi, naklonjenost domačim dobaviteljem, dobavitelji morajo biti pripravljeni ustreči posebnim zahtevam in se strogo držati predpisanih postopkov.

Pri trženju zavarovanj pravnim osebam lahko ugotavljamo manjše zanimanje za nezgodna zavarovanja, zlasti v podjetjih, ki skušajo kratkoročno znižati stroške, po drugi strani pa v perspektivnih podjetjih povprašujejo po različnih zavarovanjih, poleg »klasičnega požara« in strojeloma še po šomažu (zavarovanja obratovalnega zastoja) ter zlasti po zavarovanjih splošne in produktne odgovornosti.

1.2.3.2 Značilnosti fizičnih oseb kot kupcev storitev

Kot kažejo podatki Statističnega zavarovalniškega biltena 2015, so se leta 2014 izdatki prebivalcev za zavarovanje tretjič v zadnjem desetletju zmanjšali. Prebivalec Slovenije je za zavarovanje namenil povprečno 929 EUR, pred desetimi leti pa le 639 EUR. Pri tem so se povečale povprečne premije neživljenjskih zavarovanj (669 EUR/prebivalca).

V letu 2014 je Slovenec za življenjska zavarovanja namenil 251 EUR, kar je 9 EUR manj kot leto prej. Vseeno so življenjska zavarovanja v zadnjih letih najhitreje rasla. Še leta 2002 smo za življenjska zavarovanja namenili le 17,9 EUR mesečno, leta 2008 je bila rast 5,6-%, leta 2007 se je znesek bruto obračunanih premij življenjskih zavarovanj povečal za 12 %, leta 2004 pa kar za 43,8 %. Življenjsko zavarovanje ima sklenjeno polovica prebivalstva, kar 1,6 milijona Slovencev je prostovoljno zdravstveno zavarovanih. Zavarovana so praktično vsa vozila (avtomobilska odgovornost je sklenjena za milijon vozil, 350.000 zavarovanj avtomobilskega kaska) in približno 400.000 slovenskih stanovanj.

Uvedba potresnih zavarovanj leta 1998 še ni izpolnila pričakovanj in večje rasti premije pri neživljenjskih oziroma pri požarnih zavarovanjih. Podobna in še večja so pričakovanja pri prostovoljnih pokojninskih zavarovanjih. Ta po sprejemu pokojninske reforme in uvedbi davčnih olajšav za takšna zavarovanja še niso dosegla razcveta. Zavarovanci pogosto plačujejo zelo nizko premijo.

Fizične osebe kot kupci zavarovanja sklepajo pogodbe na različnih mestih: neposredno pri zavarovalnici, doma ob obisku zastopnika oziroma posrednika, na upravnih enotah in tehničnih pregledih za motorna vozila ter po novih kanalih, h katerim spadata trženje zavarovanj po telefonu in preko interneta. Vse več zavarovanj, zlasti življenjskih, se sklene tudi v bankah.

Tabela 2: Letni izdatki za zavarovanje v Sloveniji

Leto	Premije (v 1.000 EUR)	Prebivalci (1. januar)	Izdatki za zavarovanje na osebo (EUR)	Bazni indeks (baza= 1991)	Medletna rast
					zneski v 1.000 EUR
2003	1.275.102	1.995.033	624	2595,3	111,6
2004	1.456.887	1.996.433	728	3031,7	116,8
2005	1.549.167	1.997.590	776	3224,0	106,3
2006	1.725.304	2.003.358	861	-	111,0
2007	1.893.980	2.010.377	942	-	109,2
2008	2.018.960	2.025.866	997	-	105,6
2009	2.072.923	2.032.362	1.020	-	102,5
2010	2.094.343	2.046.976	1.023	-	100,7
2011	2.053.443	2.050.189	1.002	-	97,9
2012	2.053.368	2.055.496	999	-	99,8
2013	1.977.531	2.058.821	961	-	96,1
2014	1.937.556	2.061.085	940	-	98,0

Vir: SZZ, SURS

1.2.4 VELIKOST ZAVAROVALNEGA TRGA PO POSAMEZNIH ZAVAROVALNIH SKUPINAH

Leta 1991 je bilo v Sloveniji zbrane 11,5 milijarde tolarjev premije vseh zavarovanj, od tega le 799 milijonov premije življenjskih zavarovanj. Leta 2012 je bilo zbrane že 2.053 milijonov EUR premije. Leta 2014 pa 1.937 milijonov EUR oziroma 40 milijonov EUR manj kot leto prej.

Če pogledamo, kako so zastopane posamezne zavarovalne skupine v skupni premiji, ugotovimo, da predstavljajo premoženjska (neživljenjska) zavarovanja leta 2013 še vedno več kot 72 % premije. Med zavarovalnimi vrstami je največ premije še zmeraj zbrane na področju življenjskih zavarovanj, ki predstavljajo skoraj 28 % zbrane premije. Sledijo zdravstvena zavarovanja z 24,34 %, zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil z 11,66 %, zavarovanje (kasko) kopenskih motornih vozil z 11,71 %, nezgodna zavarovanja z 4,87 % ter druga škodna zavarovanja in zavarovanja požara in elementarnih nesreč, ki so predstavljala 6,10 % in 5,88 % vseh zavarovanj. Dobre 3 % premije pa predstavljajo dodatna prostovoljna pokojninska zavarovanja.

Za evropskimi deleži zaostajajo življenjska zavarovanja, čeprav predstavljajo slabo tretjino vse zavarovalne premije. Majhni so tudi deleži v letalskem zavarovanju, pri zavarovanju plovil in zavarovanju prevoza blaga. Vsa omenjena zavarovanja predstavljajo pri nas manj kot 1 %, medtem ko v nekaterih evropskih državah tudi do 16 %.

Pohvalimo pa se lahko, da smo v letu 2012 po deležu zavarovanj (premijs) v BDP presegli Turčijo, Madžarsko, Hrvaško, Grčijo in Avstrijo.

Tabela 3: Zavarovalne premije in odškodnine oziroma zavarovalnine po zavarovalnih vrstah leta 2014

ZAVAROVALNE PREMIJE IN ODŠKODNINE OZ. ZAVAROVALNINE PO ZAVAROVALNIH VRSTAH V LETU 2014							
Zavarovalna vrsta	PREMIJE			ODŠKODNINE OZ. ZAVAROVALNINE ⁽¹⁾			Škodni rezultat (v %)
	Znesek (v EUR)	Delež v skupni premiji (v %)	Indeks rasti (2014/2013)	Znesek (v EUR)	Delež v skupnih odškodninah oz. zavarovalninah (v %)	Indeks rasti (2014/2013)	
SKUPAJ	1.937.555.622	100	97,98	1.326.061.109	100	97,44	68,44
PREMOŽENJSKA ZAVAROVANJA	1.402.194.503	72,37	98,43	943.921.508	71,18	97,40	67,32
Nezgodno zavarovanje	94.286.851	4,87	97,99	33.414.420	2,52	97,42	35,44
Zdravstveno zavarovanje	471.678.512	24,34	97,87	402.993.653	30,39	96,99	85,44
Zavarovanje kopenskih motornih vozil	226.799.727	11,71	100,17	164.051.176	12,37	92,55	72,33
Zavarovanje tirnih vozil	2.357.261	0,12	97,91	2.668.384	0,20	93,97	113,20
Letalsko zavarovanje	725.501	0,04	86,38	78.760	0,01	19,51	10,86
Zavarovanje plovil	1.151.048	0,06	93,77	1.940.066	0,15	148,36	168,55
Zavarovanje prevoza blaga	7.571.440	0,39	95,73	2.909.962	0,22	191,56	38,43
Zavarovanje požara in elementarnih nesreč	114.004.682	5,88	101,85	61.847.188	4,66	113,35	54,25
Drugo škodno zavarovanje	118.209.699	6,10	100,35	75.594.338	5,70	116,28	63,95
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi motornih vozil	225.863.017	11,66	93,23	133.946.204	10,10	92,80	59,30
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi zrakoplovov	1.280.490	0,07	139,18	671.087	0,05	160,39	52,41
Zavarovanje odgovornosti pri uporabi plovil	1.174.081	0,06	101,65	290.853	0,02	145,19	24,77
Splošno zavarovanje odgovornosti	61.505.107	3,17	104,66	23.753.734	1,79	84,01	38,62
Kreditno zavarovanje	42.153.600	2,18	97,82	23.769.457	1,79	79,80	56,39
Kavcijsko zavarovanje	1.694.929	0,09	99,52	599.353	0,05	306,35	35,36
Zavarovanje različnih finančnih izgub	6.527.504	0,34	105,29	3.439.376	0,26	134,18	52,69
Zavarovanje stroškov postopka	3.501.958	0,18	97,79	463.714	0,03	114,32	13,24
Zavarovanje pomoči	21.709.096	1,12	107,43	11.489.783	0,87	112,05	52,93
ŽIVLJENJSKA ZAVAROVANJA	535.361.119	27,63	96,82	382.139.601	28,82	97,56	71,38

Življenjsko zavarovanje	261.047.188	13,47	105,16	207.385.362	15,64	99,64	79,44
Zavarovanje za primer poroke oz. rojstva	351.953	0,02	88,21	820.693	0,06	116,27	233,18
Življenjsko zavarovanje vezano na enote investicijskih skladov	257.474.364	13,29	89,21	163.385.814	12,32	101,41	63,46
Tontine	0	0,00	-	0	0,00	-	-
Zavarovanje s kapitalizacijo izplačil	16.487.614	0,85	105,01	10.547.732	0,80	48,47	63,97
Zavarovanje izpada dohodkov zaradi nezgode ali bolezni	0	0,00	-	0	0,00	-	-
Pokojninska zavarovanja po ZPIZ-1 ⁽²⁾	61.538.784	3,18	72,76	42.941.673	3,24	59,56	69,78
Dopolnilna zdravstvena zavarovanja ⁽³⁾	462.809.545	23,89	97,57	400.970.962	30,24	96,97	86,64
Dodatna zavarovanja ⁽⁴⁾	53.000.931	2,74	103,06	18.727.467	1,41	98,95	35,33

(1) ne vsebujejo cenilnih stroškov

(2) zavarovanje je vključeno v skupino življenjskih zavarovanj

(3) zavarovanje je vključeno v zavarovalno vrsto zdravstvenih zavarovanj

(4) zavarovanje je vključeno v zavarovalno vrsto življenjskih zavarovanj

Vir: SZZ

1.2.5 MOŽNOST RAZVOJA TRGA ZAVAROVANJ V SLOVENIJI

Do sredine osemdesetih let preteklega stoletja so zavarovalnice tudi v svetu delovale predvsem na svojih domačih trgih. V devetdesetih pa je bilo opaziti vse več prevzemov zavarovalnic s strani tujih zavarovalnic. Tako je ponudba zavarovalnih storitev segla čez državne meje. Prosta mobilnost, ki jo zagovarjajo v Evropski uniji, je ena od ključnih dejavnikov za pospešen razvoj zavarovalništva.

Nadaljnji razvoj zavarovanj pričakujemo tudi v Sloveniji. Izboljšamo lahko obstoječe storitve in znižamo stroške. Ponudba bo bolj prilagojena ciljnim skupinam, razvijale se bodo nove prodajne poti.

Slovenski zavarovalniški trg je primerljiv z razvitimi trgi na področju premoženjskih zavarovanj, na področju življenjskih pa še zaostaja, vendar je glede na gospodarski položaj pričakovati počasnejšo rast ali morda celo kratek zastoj.

Glavni, še premalo izkoriščeni potenciali na slovenskem trgu obstajajo na področju:

- potresnih zavarovanj,
- zavarovanj odgovornosti,

- zavarovanja obratovalnega zastoja (šomaža),
- možnosti zavarovanja dodatnih rizikov pri obstoječih zavarovanjih,
- asistenčnih zavarovanj,
- dopolnitve prostovoljnih pokojninskih zavarovanj in ponovne oživitve prodaje življenjskih zavarovanj,
- razvoja nadstandardnih zdravstvenih zavarovanj,
- širitev zdravstvenega zavarovanja v tujini z asistenco.

Uspešnost razvoja slovenskih zavarovalnic bo odvisna tudi od uvajanja novosti pri trženju zavarovanj, informatiki ter od doseganja dolgoročnega sodelovanja z obstoječimi in potencialnimi kupci.

Priložnost za zavarovalnice predstavlja tudi sodelovanje s strateškimi partnerji in povezovanje z bankami, kar obeta nadaljnji razvoj bančnega zavarovalništva oziroma zavarovalnega bančništva.

VPRAŠANJA ZA UTRJEVANJE IN SAMOPREVERJANJE ZNANJA

1. Primerjajte značilnosti slovenskega zavarovalnega trga z značilnostmi teh trgov v državah Evropske unije.
2. Opišite razvoj slovenskega zavarovalništva v zadnjih desetih letih.
3. Preučite značilnosti članic Slovenskega zavarovalnega združenja.
4. Naštejte glavne značilnosti pravnih oseb kot kupcev zavarovalnih storitev.
5. Naštejte glavne značilnosti fizičnih oseb kot kupcev zavarovalnih storitev.
6. Katere so glavne zavarovalne skupine na slovenskem zavarovalnem trgu?
7. Kakšne so predvidene možnosti za razvoj trga zavarovanj v Sloveniji?

LITERATURA

1. Bijelić, M.: Zavarovanje in pozavarovanje. Art agencija, Ljubljana, 1998, str. 343;
2. Dimovski, V., Volarič-Prijatelj, J.: Trženje zavarovalniških storitev v Sloveniji. Slovensko zavarovalno združenje, g. i. z., Portorož, Zbornik 6. Dnevi slovenskega zavarovalništva, 1999, str. 53–69;
3. Flis, S.: Zbrani spisi o zavarovanju II. knjiga, Pozavarovalnica Sava, d. d., Zavarovalnica Triglav, d. d., Ljubljana, 1995, str. 357;
4. Kotler, P.: Marketing Management: trženjsko upravljanje, Slovenska knjiga, Ljubljana, 1996, str. 832;
5. Novak, D.: Zavarovanje: učno gradivo za potrebe internega izobraževanja, Slovenica, Ljubljana, 1996, str. 46;
6. Pavliha, M.: Vloga pozavarovanja na slovenskem zavarovalnem tržišču, Zbornik Dnevi slovenskega zavarovalništva, Društvo ekonomistov Ljubljana, Bled, 1995, str. 103–114;
7. Starman, D., Hribar, J.: Direktni marketing – Koncepti in metode. Gospodarski vestnik, Ljubljana, 1994, str. 179;
8. Statistični zavarovalniški bilten, Slovensko zavarovalno združenje, Ljubljana, 2014.

PRILOGA 2

ZGODOVINSKI PREGLED ZAVAROVALSTVA NA SLOVENSKEM ETIČNEM OZEMLJU

I. Obdobje do leta 1918

Predhodniki zavarovalnic (pomorska posojila, bratovščine, cehi)

1291	Pomorska posojila, zapisana v notarski knjigi v Piranu	Piran
14. st.	Ustanovljena bratovščina sv. Nikolaja	Trst

1370 Ustanovljen ceh krznarjev; eden prvih, ki je v statutu določil obveznost članov za medsebojno pomoč
Ljubljana

1452 Ustanovljena slovenska bratovščina sv. Hieronima (v statutu določena vzajemnost med člani)
Videm

Ustanavljanje prvih zavarovalnic

1766 Ustanovljena prva zavarovalnica na slovenskem etničnem ozemlju v okviru avstro-ogrske monarhije – Compagnia di assicurazione
Trst

1776 Prva pobuda za ustanovitev zavarovalnice v Ljubljani
Ljubljana

1812 Ustanovljena zavarovalna družba za plovbo po Savi
Ljubljana

1829 Ustanovljena Cesarsko-kraljeva privilegirana zavarovalnica proti požarni škodi za Štajersko, Koroško in Kranjsko
Gradec

1853 Kranjska kmetijska družba predlaga ustanovitev zavarovalnice za obvezno zavarovanje proti ognju in zoper druge nesreče
Ljubljana

1871 Pobuda za ustanovitev pozavarovalnice Danica v Celju
Celje

1871 Ustanovljena prva občna zavarovalna banka Slovenija (prva sodobna slovenska zavarovalnica s sedežem v Ljubljani)
Ljubljana

1889 Ustanovljena Delavska zavarovalnica proti nezgodam za Trst, Primorsko in Kranjsko
Trst

1898–1910 Ustanovljena številna društva (»zavarovalnice«) za zavarovanje goveje živine na Primorskem in v nekaterih drugih krajih
Trst (okolica)

1900 Ustanovljena Vzajemna zavarovalnica proti požarnim škodam in poškodbi zvonov v Ljubljani
Ljubljana

II. Obdobje Jugoslavije (Kraljevina SHS oziroma Jugoslavija)

Kraljevina SHS oziroma Kraljevina Jugoslavija (1918–1945)

1922	Ustanovljena Slavija, Jugoslovanska zavarovalna banka v Ljubljani	Ljubljana
1927	Ustanovljena Ljudska samopomoč v Mariboru	Maribor
1932	Ustanovljena zavarovalna zadruga Društvo sv. Florijana proti požarnim škodam	Ljubljana
1939	Ustanovljena Gospodarska zavarovalna družba Drava	Maribor

DFRJ, FLRJ, SFR Jugoslavija (1945–1990)

1946	Državni zavod za zavarovanje in pozavarovanje preimenovan v Državni zavarovalni zavod – DOZ	Beograd
1956	Ustanovljen Sklad za vzajemno pomoč samostojnih obrtnikov Slovenije, leta 2000 preimenovan v Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP)	Ljubljana
1961	Ustanovljene številne občinske zavarovalnice in Zavarovalna skupnost Slovenije	Ljubljana
1967	Združitev vseh slovenskih zavarovalnic v Zavarovalnico Sava, razen Zavarovalnice Maribor	Ljubljana
1977	Združitev Zavarovalnice Sava in Zavarovalnice Maribor v Zavarovalno skupnost Triglav	Ljubljana
1976	Ustanovljena Pozavarovalna skupnost Sava	Ljubljana

1990 Preoblikovanje Zavarovalne skupnosti Triglav in nekaterih njenih območnih enot v zavarovalne delniške družbe Zavarovalnico Triglav, d. d., Zavarovalnico Maribor, d. d., Adriatic, zavarovalno družbo, d. d., Zavarovalnico Tilia, d. d.

Ljubljana

1990 Preoblikovanje Pozavarovalne skupnosti Sava v delniško družbo Pozavarovalnico Sava, d. d.

Ljubljana

1990 Organizacijska enota Zavarovalne skupnosti Dunav v Ljubljani postane samostojna delniška družba Ljubljanska zavarovalnica, d. d.

Ljubljana

III. Obdobje samostojne države Republike Slovenije (od leta 1991)

1991 Ustanovljene nove zavarovalne in pozavarovalne delniške družbe: Prima, zavarovalna družba, d. d. (leta 2001 preimenovana v GRAWE, zavarovalnica, d. d.), Zavarovalnica Mercator, d. d. (leta 1999 preimenovana v Krekovo zavarovalnico, d. d.) in Pozavarovalnica Inter, d. d. (leta 2001 ukinjena)

Ljubljana, Maribor

1992 Ustanovljen Slovenski zavarovalni biro (leta 1997 preimenovan v Slovensko zavarovalno združenje, SZZ)

Ljubljana

1992 Ustanovljena zavarovalna delniška družba Merkur, zavarovalnica, d. d. Ljubljana

1992 Preoblikovanje organizacijske enote Zavarovalnice Croatia v Ljubljani v Zavarovalno delniško družbo Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d.

Ljubljana

1992 Ustanovljena Slovenska izvozna družba, d. d. (SID) Ljubljana

1994 Ustanovljena zavarovalnica Concordia, pokojninska zavarovalnica, d. d. Ljubljana

1994 Ustanovljen slovenski Jedrski pool GIZ Ljubljana

1994 Ustanovljen Urad za zavarovalni nadzor (leta 2000 preimenovan v Agencijo za zavarovalni nadzor, AZN)

Ljubljana

1996	Ustanovljen Kapitalski sklad dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja (leta 2000 preimenovan v Kapitalsko družbo pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d., KAD)	Ljubljana
1997	Ustanovljena zavarovalna delniška družba Zavarovalnica Generali, d. d.	Ljubljana
1998	Ustanovljen Sklad dodatnega pokojninskega in invalidskega zavarovanja, d. d. (leta 2000 pripojen h Kapitalskemu skladu)	Ljubljana
1998	Ustanovljena pozavarovalnica Triglav RE, d. d.	Ljubljana
1999	Ustanovljena Vzajemna zdravstvena zavarovalnica, d. v. z.	Ljubljana
2002	Ustanovljena TRIGLAV, Zdravstvena zavarovalnica, d. d.	Koper
2003	Ustanovljena NLB Vita, življenjska zavarovalnica, d. d.	Ljubljana
2004	Ustanovljena zavarovalna delniška družba ARAG, zavarovanje pravne zaščite, d. d.	Ljubljana
2004	Ustanovljena podružnica avstrijske zavarovalnice Wiener Städtische	Ljubljana
2004	Ustanovljena kreditna zavarovalnica SID – Prva kreditna zavarovalnica, d. d.	Ljubljana
2005	Ustanovljena življenjska zavarovalnica Slovenica, Življenje, d. d.	Ljubljana
2005	Ustanovljena podružnica avstrijske zavarovalnice Victoria-Volksbanken	Maribor
2005	Združitev zavarovalnih družb Adriatic, d. d. in Slovenica, zavarovalniška hiša, d. d. v Adriatic Slovenica, Zavarovalna družba, d. d.	Koper
2007	Zavarovalnica Slovenica, Življenje, d. d. se preimenuje v KD Življenje, d. d.	Ljubljana
2007	Ustanovljena podružnica zavarovalnice Allianz Hungaria Zrt.	Ljubljana
2007	Ustanovljena zavarovalnica Prva osebna zavarovalnica, d. d.	Ljubljana

2008	Zavarovalnica Zürich Insurance Ireland Ltd. zaprosila za članstvo v SZZ	Ljubljana
2009	Zavarovalnica Wiener Städtische postane članica SZZ	Ljubljana
2009	Zavarovalnica Allianz postane članica SZZ	Ljubljana
2009	Zavarovalnica Victoria-Volksbanken postane članica SZZ	Ljubljana
2010	ERGO Zavarovalnica postane članica SZZ	Ljubljana
2011	Ustanovljena Modra zavarovalnica, d. d.	Ljubljana
2012	Modra zavarovalnica, d. d. postane članica SZZ namesto KAD	Ljubljana
2012	ERGO zavarovalnica se preimenuje v ERGO Življenjska zavarovalnica, d. d.	Ljubljana
2012	Victoria-Volksbanken se preimenuje v ERGO zavarovalnica, podružnica v Sloveniji	Ljubljana
2012	ARAG, zavarovanje pravne zaščite, d. d. se reorganizira v podružnico matične družbe in se preimenuje v ARAG SE – Zavarovalnica pravne zaščite podružnica v Sloveniji	Ljubljana
2013	Allianz Hungaria Zrt., podružnica Ljubljana se preimenuje v Allianz zavarovalnica, podružnica Ljubljana	Ljubljana
2014	Ustanovljena Österreichische Hagelversicherung VVaG, Agro Zavarovalnica, podružnica v Sloveniji	Ljubljana

Viri:

1990. Škufca, F.: Zavarovalstvo na Slovenskem, SZZ, Ljubljana 2003,

1991. podatki AZN,

1992. podatki SZZ.